

NAŠ

Prava vera bodi vam luč,
materni jezik bodi vam ključ
do zveličanske narodne omike.

A. M. Slomšek.

DOM

List za ljudsko prosveto

Vsebina:

	Stran
Henry Ford in njegovi nazori	113
Sv. Duh na Ostrem vrhu	117
Bog s Teboj.	120
Beseda o denarju	120
Zvezaricam	122
Nebeška pot.	124
Obrekovalno društvo	124
Kaj se vse zgodi	125
Pod vaško lipo	126
Drobiž	127

Na platnicah:

Uredniški koš. — Društveni vestnik. — Za naše knjižnice.

Letnik XVII.

Maribor.

Št. 8-9.

Avgust in september 1925.

»NAŠ DOM« izhaja mesečno. Naročnina znaša za letos 12:50 Din., za Goriško in Istro 5 lir, za Koroško 15.000 aK, za Ameriko 1 dolar. Pri skupnih naročilih po 10 izvodov in več stane 1 izvod 12 dinarjev. Posamezna številka stane 1:50 Din. List izdaja Prosvetna zveza v Mariboru. Odgovorni urednik: Marko Kranjc. Upravišтво: Maribor, Aleksandrova cesta 6. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Rokopise je treba poslati do 1. vsakega meseca uredništvu »Našega Doma« v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Uredniški koš: Pravi urednik »Našega Doma« je za to številko odložil svoje težko delo, ker je odšel na potovanje, pa je tudi uredniški koš zaprl, da nisem mogel pogledati, koga ali katero je kaj v zadnjem času »pokopal« v njem. Boga zahvalite, kajti neusmiljeno bi zdelal vse tiste, ki tako pišejo, da je za »koš«, ne pa za »Naš Dom«. Nekateri bi pa še bolj zdelal, ko bi jih mogel, to so vsi tisti in vse tiste, ki bi lahko kaj napisali ali napisale, pa nočejo, te trme! Že pride čas, ko vam bo žal za »zamujene ure pesniških navdihov«. Pa zakaj se mučite samo s pesmijo? Poizkusite napisati v nevezani, prosti besedi kaj domačega, kako kratko povest, kak opis Vašega kraja, če je kaj posebnega, ali sicer kako pripovedovanje. Ali se ne spominjate, kako živo so znali pripovedovati naši dedje in babice! In koliko so jih znali! Znali so jih zato, ker niso znali ne pisati in ne brati. Mi pa znamo pisati in brati, pa se nam ne ljubi misliti, občutiti, zapisati in brati! Zato vabim vse, ki morejo in hočejo tudi v nevezani besedi kaj poslati, naj to storijo, da bo urednik, ko pride s potovanja, imel dosti dela, dosti uspeha, veselja ali jeze, ali vsaj dosti papirja, ko je že poleti treba skrbeti za zimo!

Društveni vestnik.

Prosvetna zveza v Mariboru priredi dne 15. avgusta po poznem svetem opraviu mladinski dan na Ložnem trgu za rogaški okraj in pri Devici Mariji na Kamnu za vuzeniško in marenberško dekanijo. Govori po en odposlanec Prosvetne zveze, en zastopnik moške in ena zastopnica ženske mladine.

Agitirajte za polnoštevilno udeležbo!

ZA NAŠE KNJIŽNICE

France Bevk: **Bedak Pavlek**. — Otroške igre. Zbirko je izdala Naša založba v Trstu, igre prodaja K. T. D. v Gorici. — Zbirka obsega pet iger, v katerih nastopajo odrasli in zlasti otroci. Snov je zajeta iz bajeslovja in pravljичnega sveta. Brezdvomno bo zbirka zelo dobrodošla onim društvom, ki imajo večje odre in primerno scenerijo. Te igre so nalašč primerne za naraščaj po naših društvih. Vemo, da brez naraščaja društva ne uspevajo. Žalibog, da igre stavijo preveč zahtev na režiserja in scenerijo. Glede uprizorjanja na prostem so pa brez dvoma težave večje, kot si jih pisatelj predstavlja. Prva igra: »Bedak Pavlek«, opisuje revnega dečka, ki je postal carjevič. Zahteva scenerijo kmečke hiše, gozda in dvora. Nastopa: 6 moških, 3 ženske in 8 otrok. Sodeluje zbor vil in dvorjanov. Misel igrice je lepa. Druga igrice, »Skrb in smrt«, obdeluje znano pravljico o starki Skrbi, ki je na hruško ujela smrt. Težava je s hruško na odru, na kateri naj čepi okrog 15 oseb. Na prostem je uspeh dvomljiv. Vloge: 6 moških, 3 ženske in

NAŠ DOM

Letnik XVII.

Maribor, avgust-september 1925.

Št. 8-9.

I. M.

Henry Ford in njegovi nazori.

Henry Ford je sin kmetovalca, rojen v državi Mičigen v Ameriki l. 1863. Danes je ta mož eden najbogatejših ljudi na svetu; v njegovih tovarnah se izdelava vsak dan nad štiritisoč avtomobilov. Že kot otrok je premišljeval, kako bi se s pomočjo strojev dalo olajšati težko kmečko delo. 13 let star je sam sestavil pravilno idočo uro. Ves prosti čas je uporabil za eksperimentiranje.

Ford se je vrget na izdelovanje avtomobilov. Njegov vzor je bil avtomobil, ki ne bi bil samo za bogatine, marveč, ki bi bil tako poceni, da bi ga mogel kupiti tudi kmet in delavec. Ford je hotel nuditi ljudem nekaj koristnega, ne samo nekaj za luksuz, za šport in zabavo. Ford trdi, da se vedno najdejo kupci, če so le cene zadosti nizke. Zato je šlo Fordovo stremenje neprestano za tem, da svojim avtomobilom čim bolj zniža cene, da proizvodnje postane vedno boljše in popolnejše.

Fordovo geslo je, da je vse mogoče. In res, z vztrajnim in razumnim delom je dosegel uspehe, da ga danes občuduje ves svet. L. 1904. je izdelal 1.700 avtomobilov. Poslovnega l. 1906./7. že nad 8.000 vozov. L. 1908./9. že nad 10.000. Naslednje leto že blizu 20.000, potem je šlo naglo kvišku: l. 1913./14. že četrta milijona, l. 1916. že nad pol milijona, l. 1919./20. že en milijon, a l. 1920./21. en milijon in en četrta, ali nad 4.000 voz na dan!

»Naš Dom« je pisal v zadnji številki l. l.: »Preveč je med našo mladino mrkih črnogledov, ki nimajo nobenega veselja več do dela, ki s svojo malodušnostjo zagrenijo še drugim vsako veselje do dela«. Henry Ford je napisal svoje nazore o delu in življenju v knjigi »Moje življenje in moje delo«, in utegnilo bi biti marsikomu v spodbudo, če sliši, kaj sodi o delu in življenju ta neugnani mož.

Ford je mož dela, in sicer mož vztrajnega, razumnega in človekoljubnega dela.

I.

»Vztrajno delo vse premaga«, ta izrek je tudi Fordovo najgloblje prepričanje. Če je kje kdo propadel, trdi Ford, je bil vzrok ta, ker mu je manjkalo vztrajnosti. Ford piše: »Ljudje bi radi dosegli kako stvar, ki se razteza od A do Z. Pri A se jim še ne posreči, pri B se začnejo spodtikati, pri C zadenejo na navidezno nepremagljivo oviro. Pa zakličejo »Tepeni« in vržejo puško v koruzo. Dajo se premagati od

naravnih ovir, ki se stavijo vsaki izvršitvi na pot. Več ljudi je, ki se udajo, kakor ki se ponesrečijo. Ne manjka jim niti modrosti, niti denarja, niti razumnosti, niti stremljenja, manjka jim enostavno mozga in kosti (vztrajnosti). Surova, priprosta, primitivna moč vztrajnosti je nekronana kraljica svetega hotenja. Ljudje vidijo uspehe, ki si jih drugi priborijo in jih smatrajo za lahko priborjene. Usodna zmota! Resnica je nasprotno, da se namreč često kaj ponesreči in da so uspehi vedno trudapolni. Neuspehov si lahko priborimo v miru in složnem življenju, za uspehe pa moramo plačati z vsem, kar smo in kar imamo.»

Ford časti delo. »Delo je v našem življenju temeljni pogoj za zdravje, samospoštovanje in za srečo. Kdor mnogo dela, naj tudi mnogo zasluži. Če delavec vidi, da ga delo ne le preživlja, marveč da mu nudi tudi priložnost, da svoje fantiče in deklice da česa izučiti in da svoji ženi napravi kako veselje, tedaj mu delo postane priljubljeni prijatelj in napel bo pri delu vse moči.«

»Delo je temeljni kamen, na katerem sloni svet, je korenina našega samospoštovanja.«

»Živimo v mehkužni dobi, ko se ljudem pridiguje, da more biti vse lahko. Nobeno delo, ki je kaj vredno, ne bo nikdar lahko. In čim višje kdo prileze na lestvi odgovornosti, tem težje je. Odpočitek je sam na sebi gotovo neobhodno potreben. Kdor dela, bi moral imeti tudi dovolj prostega časa. Kdor težko dela, tistemu se spodobi udoben stol, udoben dom in prijetna okolica. Vse to je njegova pravica. Toda nihče nima pravice do počitka, kdor ni prej izvršil svojega dela.«

»Nihče naj se ne čuti vsled nižjega dela ponižanega. Eno se more trditi o nižjih delih, kar se o mnogih takozvanih odgovornih delih ne more reči, da so namreč koristna, spoštovanja vredna in poštena.«

»Včasih se trdi, čim manj dela delavec, tem več dela in zaslužka imajo drugi. Ta zmota je velika. Lenoba še nikdar ni ustvarjala priložnosti za delo, marveč vedno le bremena. Pridni delavec še ni nikdar kakega tovariša izrinil od dela. Nasprotno, pridni delavec je družabnik pridnega gospodarja — on povečuje podjetje in s tem tudi priložnost za delo in zaslužek. Na najboljšem je ona dežela, kjer delavci pošteno delajo.«

»Če delamo, moramo res delati; če vživamo, pa ravno tako v polnih požirkih. Nima pomena, da bi eno z drugim prepletali. Cilj mora biti ta, da dobro izvršimo delo in prejmemo dobro plačo. Ko je delo končano, je čas za zabavo.«

»Jaz vedno mislim, da se da vse še boljše narediti in da bomo končno vse še boljše napravili. Če imamo (v Fordovem podjetju) sploh kako tradicijo, potem samo eno:

»Vse se da še boljše storiti, kakor je do zdaj storjeno.«

II.

Ford je mož vztrajnega, a razumnega dela. Spopolnitev, vse se da še boljše napraviti, to je njegovo geslo. »Vtahnite možgane v svoje podjetje, možgane in še več možgan, napravite stvar boljše kot doslej, samo na ta način se more vsem strankam služiti in pomagati.« Ford se neprestano trudi, da izboljšal in spopolnil način proizvodnje. Kako bi stvar izvršil v najkrajšem času, na najboljši način in z najmanjšo

potrato moči. Njegovo načelo je, da je treba delo prinesiti delavcu čisto pred nos, da ne izgublja časa s hojo in mu pri delu ni treba nikdar več storiti kot en korak in da se mu pri delu ni treba sklanjati na strani ali naprej. »Neizučeni delavec potratí več časa z iskanjem in z donašanjem materijala in orodja, nego z delom in je zato slabše plačan, kajti sprehanje se do zdaj ne plačuje posebno visoko.«

Neko delo je prej opravljalo 28 mož in so izvršili 175 kosov na dan. Pozneje je isto delo opravljalo 14 mož, danes pa izdela 7 mož pri osemurnem delavniku 2.600 komadov na dan! Za toliko se je vsled delitve dela in vedno večje izpopolnitve strojev izboljšal način produkcije. Vsa komur je odkazano samo toliko kretenj, kolikor mu jih je mogoče izvršiti, ne da bi se moral pri delu sem in tja premikati. Za koliko se je samo v zadnjih desetih letih spopolnil način proizvodnje, kaže dejstvo, da bi moral imeti danes Ford v svojih delavnicah 200.000 delavcev, če naj bi prišlo toliko nastavlencev na en voz kakor l. 1913. V resnici pa ne znaša število delavcev danes, ko se izdela 4.000 vozov na dan, niti 50.000! Za toliko je postal način produkcije boljši in cenejši, za toliko je Ford lahko znižal cene avtomobilom, oziroma dal svojim delavcem višje plače.

Pri tem je Ford mnenja, da vse še davno ni dovolj dobro storjeno. Vse nove iznajdbe se takoj uporabijo, izmed tujcev so najbolj iznajdljivi Poljaki.

Ford trdi, da ni mogel niti v enem slučaju dognati, da bi neprestano ponavljanje istega giba skozi 8 ur na dan imelo kakršnekoli slabe posledice za zdravje delavca. Neki delavec opravlja že skozi 8 let vedno isto monotono delo, vedno iste kretnje z rokami, a se trdovratno upira, da bi mu odkazali drugo delo. Prihranil si je že 40.000 dolarjev.

O delu na deželi sodi Ford takole: »Jaz sam sem marsikatero miljo korakal za plugom in vem, koliko dela to da. Kaka potrata časa in delavne moči za človeka, da koraka ure in dneve dolgo za počasi naprej se premikajočo vprego, ko bi plug na motor (vlačilec) lahko izvršil šestkratno delo v enem času! Nikaka čuda, da si povprečni kmet, ki mora vse delati mukepolno z roko, komaj more pridelati malo kruha in da kmečki izdelki nikdar ne pridejo na trg v oni množini in po onih cenah, kakor bi bilo pravzaprav mogoče.

Ford je izdelal motor za oranje; konstruiral pa ga je tako, da se lahko uporablja kot stoječi motor za vsa druga dela, torej ne samo za oranje, vlačenje z brano, za setev in žetev, marveč tudi za mlačev, za pogon mlinov in žag, za kopanje, oranje snega, da, sploh za vse, kar pač more storiti srednjemočna sila, od striženja ovc, pa do tiskanja časopisa.«

O napredku kmetijskega dela sodi Ford takole: »V malo letih bo kmetija, obdelovana zgolj s človeškimi in konjskimi silami, nekaj pravitako redkega, kakor tovarna na pogon z nogo. Kmetovalec se mora ali navaditi na obratovanje z izrabo neorganičnih sil, ali pa mora opustiti svoj poklic. Delo se ne da izločiti iz nobenega resnično produktivnega življenja. Toda poljedelstvo z mehničnim obratom prinaša uspeh — da iz poljedelčevega življenja izgine ubijajoče, preutrudljivo delo. Poljedelstvo na mehnični obrat odvzame breme človeku, da ga naloži jeklu in železu.«

»Z upeljavo prikladnih strojev bo za kmetijsko delo v bodoče potrebno upotrebiti samo odlomek časa, ki je potreben zdaj.«

III.

Neumorno, razumno, a človekoljubno delo, to je Fordova deviza. »Kaj znaš storiti, da svetu pomagaš in ga ozdraviš, to je preizkušnja tvoje izobrazbe. Človek nekaj je, če zna iti za svojim ciljem. Še več pa je človek, če zna deseterim ali stoterim ali tisočerim drugim pomagati, da gredo za svojimi cilji. Če je človek strokovnjak v svoji stroki, s tem si je pridobil doktorski naslov — in je šel skozi duri modrosti.«

Ford hoče s svojim delom služiti splošnosti. »Do zdaj se je mislilo, da je kupčija zato na svetu, da se dela dobiček. To je zmota. Kupčija je na svetu, da svetu služi. Nekateri kapitalisti našega časa, ki so imeli največje uspehe, premoženja človeštva niso pomnožili niti za en vinar. Ali mari srečni igralec s kartami pomnoži svetovno bogastvo?«

Kapital, bogastvo mora služiti splošnosti. Mora ljudem dajati prilžnost za delo, za zaslužek in za človeka vredno življenje. »Kapital, ki ne vstvarja neprestano novega in boljšega dela, je še bolj malovreden kot pesek. Kapital, ki ne izboljšuje neprestano življenjskih razmer delavca in ki ne izplača plače primerne dnevnemu delu, je izgrešil svojo najvišjo nalogo. Najvišji namen kapitala ni, da množi denar, marveč da učini, da denar služi za izboljšanje življenja. Če mi industrijalci ne prispevamo k temu, da se reši socialno vprašanje, pustimo svojo najplemenitejšo nalogo neizpolnjeno.«

Ford stoji na stališču, da s tem, da čim bolj spopolnjuje in zvečuje svoje podjetje in s tem zaposluje in daje delo in zaslužek vedno več delavcem, da na ta način služi splošnosti Ford je svoje življenje posvetil službi splošnosti. S tem, da skrbi za porast in procvit svojega velepodjetja, daje tisočerim in desetisočerim delo, zaslužek in možnost udobnega družinskega življenja. »S plačo je nekaj svetega — na njej temelji domačnost, družina in družinsko blagostanje. V plačilnih knjigah obstoji plača iz vrste številke; zunaj v svetu pa temeljijo na mezdi (delavski plači) s kruhom in premogom napolnjene skrinje, otroške zibelke in otroška vzgoja, hišno blagostanje in zadovoljnost. Tovarna, ki tisočerim ljudem daje delo, ni manj sveta nego domače ognjišče. Tovarna deli in ohranjuje višje vrednote, ki jih zastopa hiša. Če hočemo osrečiti hišo, moramo skrbeti, da ima tovarna delo. Dobiček, ki ga prinaša tovarna, ima svojo upravičenost samo, če se porabi za to, da podvoji varnost in trdnost od tovarne odvisnih domov in da daje ljudem vedno novo prilžnost za delo.

»Dobiček pripada trem strankam: prvič podjetju, da ostane trdno, napredno in zdravo. Drugič delavcem, kojih pomoč je ustvarila dobiček. Tretjič, do gotove stopnje, tudi splošnosti. Podjetje, ki uspeva, daje torej vsem trem družabnikom dobiček: organizatorju, proizvajalcu in kupovalcu.«

»Zastarela kupčijska politika je zahtevala, držati cene kolikor mogoče tako visoko, kakor jih je bilo občinstvo še pripravljeno plačati. V resnici moderna kupčijska politika zahteva ravno nasprotno.«

»Trdim, daje boljše prodati veliko množino blaga z malim dobičkom, kot prodati malo množino z visokim dobičkom. Ta način postopanja omogoči številnim kupcem, da kupijo in nudi mnogim ljudem dobro plačano delo.«

»Stopinja udobnosti večine ljudstva je merilo za blagostanje dežele.«

Sv. Duh na Ostrem vrhu (907 m).

Ena najlepših točk našega obmejnega Kozjaka je nedvomno Sv. Duh. Ponosno stoji cerkev na Ostrem vrhu in gleda na čudo, ki ga je doživela z razmejivtviijo. Ta meja je razrezala občino na dva dela, odvzela ji je njen ponos — z lastnimi žulji postavljeno novo šolsko poslopje.

O zgodovini župnije je ugotovil nje nekdanji župnik č. g. F. S. Šegula nekako sledeče: »V XV. stoletju je stala tu gori kapela sv. Primoža. Do leta 1600. so bili tu protestantovski skakalci, to so taki verniki, ki pri svoji maši skačejo in plešejo. Ko so ti morali oditi, razdejali so kapelico. Na njeno mesto postavila se je nova, še sedaj stoječa kapela sv. Avgušтина. Poleg nje na severu stoji sedaj na trdo skalo zidana župna in romarska cerkev sv. Duha. Pravlјica pravi, da so pastirji mnogokrat videli na tem mestu na neki pečini sedečega belega golobčka. Ta takoimenovani »sveti kamen« se baje še sedaj vidi. Cerkev je začela staviti dne 20. mal. srpana 1667 Ana Krescencija vdova, gospa Štubenberška in posestnica Žlemškega gradu, katerega razvaline so za žlemberškimi bajerji v sedanji Avstriji. Stavba je bila končana leta 1679. Dne 7. mal. srpana 1709 jo je blagoslovil sekovski knezoškof grof pl. Wagensperg; l. 1789 je nastala tu samostojna župnija.«

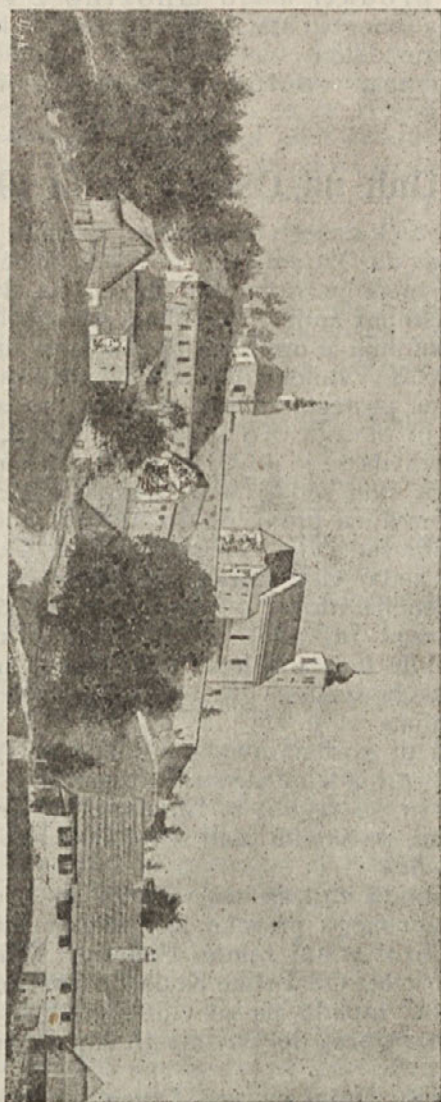
Razgled je od tu gori naravnost veličasten. Takorekoč pod nogami je lep trg Lučane, pripadajoč Avstriji. Sami lepi kraji se vrstijo pred očesom. Proti severu se izgubi v Lipniško in Graško polje. Ni treba najbolj čistega zraka, pa se vidi pred seboj štajersko metropolo — Gradec, nadalje Schöckel i. dr.

Proti severozahodu vidi se kraje Ivnice in Lonča, v ozadju pa mogočno Golico, vremenskega preroka Kozjāčanom in Pohorcem. Mogočno se razprostira na južni strani zeleno Pohorje. Velikanski temni gozdovi pokrivajo ta gorski svet. Od Velike Kope do Sv. Bolfenka se razloči vsak posamezni vrh. Proti zapadu pa se vidi same gorske velikane, med katerimi se opazi Urško goro, del Savinjskih Alp in celo Triglav se prikaže ob čistih dnevih.

Dohodov je k Sv. Duhu mnogo. Omeniti hočem glavnega in najbolj znanega iz Fale skozi Šturmov jarek. Za to pot se rabi $2\frac{1}{2}$ do 3 ure. Ta jarek je v vsakem oziru jako romantičen, osobito, ker teče voda v slapičih in skakalcih mimo novih in razdrtih žag proti Dravi. Drugi dohod je iz Št. Lovrenca skozi dolino Čremenice, katera pot (markirana) vodi vedno ob meji do vrha. Je precej dolga, rabi se od postaje do vrha 5 do 6 ur. Iz te doline vodijo tudi razna nemarkirana pota na vrh in turist

skoraj ne more zaiti, če se enemu ali drugemu potu zaupa. Tretji dohod je iz Ruš čez Selnico in Jarčev vrh, odkoder se nudi najlepši pogled na Maribor, Ptujsko polje, Boč, Donačko goro i. dr. Za to pot se rabi približno $3\frac{1}{2}$ ure.

Kozjalk: Sv. Duh na Ostrem vrhu (907 m)

A najlepši dohod je iz Maribora in tega hočem na kratko opisati: Najprej se podamo k Sv. Urbanu (595 m), odkoder imamo že krasen razgled na Slovenske gorice ter nadaljujemo do prijazne vasice Sv. Križ (582 m). Vsa ta pot in tudi nadaljnja je jako dobro zaznamovana, tako, da ni mogoče zaiti. Iz Maribora se rabi do Sv. Križa približno 3 ure.

Nadalje se vije pot po večini po gozdu naprej, dokler ne dosežemo Žleberških bajerjev. Prvi, najvišji je tudi najmanjši, koj poleg njega, nižje, je drugi večji, potem je tretji največji in končno še četrti, srednjeveliki. Po leti ne nudijo bajerji drugega, kot ogromno število žab, katerih se v taki množini pač nikjer drugje ne vidi. Lahko si predstavljate na večer to prekrasno »žabjo muziko«!

A zimski Žleberški bajerji, kako so krasni. Pokriti z debelim ledom, ki kar poka in poje in naravnost prosi športnike, da bi se jih usmilili in se prišli drsat. A bajerji so popolnoma zapuščeni, in vendar bi se prišlo iz Selnice, ozir. Ruš gotovo v dveh urah do njih. Na žalost so že »onkraj meje« v Avstriji. Da bi imeli kje drugje tako prostran drsališki teren, gotovo bi ga temeljito izrabili.

Omeniti še moram, da se danes lahko po tej vozni poti neovirano hodi, čeprav so mejniki enkrat na eni, drugič zopet na drugi strani ceste; zadostuje edino planinska legitimacija ali kaka druga s fotografijo, ki je od pristojne oblasti potrjena.

Za temi bajerji, to se reče za tretjim, se nahajajo razvaline nekdanjega Žlemskega gradu, katerega sem že med zgodovinskim spisom omenil.

In zopet se vije vozna cesta skozi gozd ter nenadno zagledamo, ako se ozremo pri zadnji kmetiji nazaj, Žlemske razvaline. Lep pogled, samo žal, da ne moreš do njih, ker leže na tujih tleh. Nadalje se gre ali po vozni poti ali pa po pešpoti skozi gozd po jako idilični promenadni poti in skoraj se zagleda, stopivši iz gozda, Sv. Duh na Ostrem vrhu. Še kake pol ure in ko stopimo ponovno iz gozda, smo pred vasjo. Iz Maribora se rabi za to pot približno 6 ur.

In tu gori čakajo planinca, kakor tudi romarja dobri ljudje. Radi postrežejo s vsem, kar le imajo. Zrak in podnebje sta zdrava, v raznih gostilnah dobijo se celo sobe za poletno bivanje — za letoviščarje. Dohod od nikoder ni tako težaven, da ne bi mogel priti srednji hodec tu gori, osobito, ako lahko ostane en ali več dni na oddihu ter občuduje krasni svet, ki se mu razprostira pod nogami.

Pa tudi izprehode se ima odtod na vse strani; kdor hodi po bajni okolici, po šumečih gozdovih, ob žuborečih potočkih, temu se kraj omili, on se vrne večkrat in pripelje še druge s seboj v ta lepi gorski kraj.

Pripomba uredništva: Ta opis nam je sestavil znani mariborski hribolezec ali turist. V dokaz, da je njegovo vabilo v naravo res iskreno, navajam samo izlet k Sv. Duhu na Ostrem vrhu, ki ga priredijo dne 9. avgusta t. l. vse naše mariborske organizacije. Pridružile se jim bodo organizacije iz Selnice, Kaple, Sv. Križa in Kamnice, kakor, da sledijo temu vabilu. — Ta opis naše lepe domače zemlje naj tudi našim društvom in vsem, ki ste v njih, da smisel in veselje za naravo. Narava je v mnogih ozirih res kakor naša mati. Ona nam po naročilu Boga Stvarnika oskrbuje naše življenje. Ona nam pa nudi tudi najlepše in najbolj čisto, neskajljeno veselje. Zato priporočamo društvom take-le izlete v naravo, osobito v naše obmejne kraje, kjer opravite obenem pot romarja in turista. Na takih izletih in romarskih krajih imejte skupne okrajne društvene sestanke! — Pa tudi vsak sam zase naj ljubi naravo. jo opazuje, občuduje, »poslušča ptičke pet, one nas učijo, kak je treba ž'vet,« kakor pravi narodna pesem. Mi sami moramo najpreje vzljubiti svojo čudovito domovino, potem pa

bomo znali o njej govoriti tako, da jo bodo vzljubili tudi tujci, ki jo bodo prišli občudovat in tako bo polagoma postal tujski promet izreden dohodek Slovenije, ki ima naravno bogastvo predvsem v slikovitosti narave.

Tujski promet po naših planinah urejuje in pospešuje »Slovensko planinsko društvo«. Zato varujte naprave Slovenskega planinskega društva, predvsem kažipotne table in markacije ter poučujte nevedno ljudstvo, da z uničevanjem istih odbijajo dotok tujcev, torej gotovega dohodka in z uničevanjem ali mazanjem pokažejo, da niso na najvišji stopnji kulture. Uvažujte požrtvovalnost in trud navdušenih hribolazcev, ki, mesto, da gredo na izlet, nosijo težke kažipotne table v oddaljene kraje, da jih tam na potrebnih razpotjih pritrjujejo. Uvažujte njih nesebičnost, s katero barvajo na križpotih drevje in si kvarijo s tem obleko. Ni lahko delo markiranje, kajti treba je nositi na dolgi poti par kilogramov barve, najmanjše liter firneža, čopiče, posodo za barvo in druge potrebne pritikline s seboj. Pokazita, da razumete njih požrtvovalno delo in pazite na te naprave, kot da so vaša osebna last.

Bog s Teboj!

Tih šelest skoz zvezdno noč,
duša zaihtela,
oh, tako jo je tesno
bridka bol objela.

Ti naprej že šelestiš?
Tožbe zdaj mi žal je.
Pa ohrani jo zase
in ne pravi dalje!

Mislila sem, Ti bi znal,
ki uspavaš gaje,
da uspaval bi srce
mirno in najslaje.

Daljno jutro se žari,
mladi dan se dela.
Tih šelest, zdaj Bog s teboj!
Sama bom trpela.

D. S.

Beseda o denarju.

Ko smo dobili prve hlače in še nismo natančno vedeli, kje je levo in kje je desno, smo po vasi kaj radi prepevali tisto prav v slovenskem narodnem duhu zloženo pesmico:

Men vse eno je, men vse eno je,
al mam dnarce, al pa ne;
če mam dnarce, pijem vince,
če nimam dnarcov, pijem vodo.

Toda na tej pesmi ni veliko resnice. Kje ga imate, kateremu bi bilo res vse eno, ali ima kaj denarja, ali pa ne? In tudi ne bi bilo čisto prav.

Denar je poleg zemlje najvažnejši del imetja in gospodarstva. V današnjih razmerah daje šele denar življenje vsemu gospodarstvu in ga takorekoč spravlja v tek. Z denarjem kupujemo hiše in zemljo, gradimo in popravljamo stavbe, nabavljamo si orodje, obleko, živino, mnogo hrane za ljudi in živino, plačujemo posle in delavce itd.

Le mislimo si, da denarja ne bi bilo! Kmet bi si hotel kupiti obleko. Pelje k trgovcu kravo. Trгоvec pa pravi: »Krav imam že dosti, prinesi mi rajši žita!« Zdaj mora iti kmet drugam in tam ponujati kravo za žito. Bog vé, kdaj bi prišel do obleke. In tako bi se mu godilo tudi pri kro-

jaču in pri vsakem rokodelcu. Če bi se hoteli voziti z železnico, odposlati kako pismo, s čim bi plačevali, ako ne bi bilo denarja? Koliko časa bi zamudili, koliko težje se domenili za ceno pri vsaki reči? Denar je pa prav priročno nadomestilo za vsako stvar. Za denar se vse dobi (žalibog, še poštenje dostikrat).

Ne smemo biti taki, da bi bil denar naš bog, kateremu bi vse dali: dušo in vest. A gledati vendar moramo, ga si ga pridobimo za potrebo, kajti denar je sveta vladar.

Še večje modrosti ko za to, da si denar prislužimo, pa je potrebno zato, da ga prav izdajemo, oziroma pridržujemo. To veliko napako namreč ima denar, da ima polzek rep. In ker je le tako priročen, je hitro po njem. Kdor zna svoj denar prav rabiti za zboljšanje posestva in za dobre namene, najbolje gospodari. Kdor pa izdaja denar za nepotrebne reči, najhitreje zapravlja imetje. Tukaj je posebno boleča rana nas Slovencev: izginila je čednost varčnosti. Ne mislimo ne na bolezen, ne na starost, ne na tiste bridke čase, ko ne bo dela ne zaslužka, ampak vse gre sproti. Pozabili smo na dr. Krekove besede: »Ena prihranjena krona je ravno toliko vredna ko ena prislužena.« O zidarjih pravi pregovor: »Po leti ni nobena pečenka tako mastna, da je zidar ne bi kupil, po zimi pa nobena hruška tako trda, da je zidar ne bi pojedel.« Kovače dražijo šaljivci: »Kovač ima dober kšeft: enkrat udari, pa je groš; dvakrat zine, pa ga ni!« Toda tudi drugi nismo nič boljši ko zidarji in kovači. Pri Nemcih imajo kmetje pregovor: »Denar težko drži do tretjega rodu.« Ali ne bi pri nas lahko rekli: »Denar težko drži do tretje nedelje?«

Ko je žep prazen, pride streznenje in k-s, in takrat se ne ljubi nobenemu peti: »Men vse eno je...« Bridko čuti vsak, če ni kronce pri hiši. Zlasti zadnjih par let je ravno to veliko pomanjkanje denarja krivo, da pri nas kmet, obrtnik in trgovec ne morejo nikamor.

Kmetom bi morala priti država na pomoč s tem, da bi ustanovljala hipotekarne banke, pri katerih bi si kmetje lahko izposojevali denar za izboljšanje posestev. Ta denar bi se moral dobivati za nizke obresti in glavnica bi se polagoma odplačevala.

Za dolgo časa posojajo denar tudi stare hranilnice (mestne, občinske). Ker se pa za posojila zavarujejo s tem, da se vknjižijo (intabulirajo) na zemljišča, in ker zahtevajo višje obresti, je izposojevanje pri njih precej drago. Njihovi odborniki, nadzorniki in uradniki hočejo dobro plačo, delničarji zahtevajo visoke dobičke (dividende). Kdor je pri taki hranilnici najel posojilo, se ga nikdar ne more odkrižati.

Zato so pa posejkoriste naprave naše domače posojilnice, zlasti rajfajznovke, ki izposojajo posestnikom denar pod zelo ugodnimi pogoji. Koliko dobrega so že storile pri nas, je prav dobro opisano v 4. številki letošnjega »Našega doma«. Zdaj ni treba, da se hodi kmet klanjat kakšnemu bogatašu in postane njegov suženj: posojilnica mu priskoči na pomoč ravno v najhujših stiskah, zabranjuje razkosavanje kmečke posesti in ohranja kmečki stan, kar je tudi njen namen. Denar za izposojevanje dobivajo naše posojilnice od dobrih gospodarjev, ki ga nalagajo pri njih za male obresti. Tako imajo tudi sami korist, ker je posojilnica blizu in zato lahko vsak čas vložijo in vzdignejo. Denar ne

leži doma brez koristi in je v posojilnici varen pred ognjem, pred tatovi, pred mišmi in pred našo lastno lahkomišelnostjo. Ne posoja se pa denar na mnogo let, ker se posojilo le malokdaj zavaruje z intabulacijo, marveč se zahtevajo le poroki, kar pride mnogo ceneje.

Posojilnice se ustanovljajo z združenimi močmi in so v pravem pomenu denarne (kreditne) zadruge. Poroki za vloženi denar so vsi tisti gospodarji, ki pristopijo kot zadržniki in vplačajo delež. Jamčijo pa ali z vsem svojim premoženjem (neomejena zaveza) ali le za določeno vsoto (omejena zaveza). Tako se ločijo posojilnice v registrovane (pri oblastih vpisane) zadruge z omejeno ali z neomejeno zavezo. Posojila dobivajo le člani, denar hraniti pa da lahko vsakdo. Zato pristopijo kot udje navadno samo tisti, ki želijo posojila. Ti so pa potem tudi pravi lastniki in gospodarji posojilnice, ne pa oni, kateri imajo denar naložen v njej. To se na prvi pogled zdi čudno, pa je vendar res, ker pravico voliti in voljeni biti imajo le člani.

Država znatno podpira te ljudske posojilnice s tem, da jih je oprostila skoro vseh taks in kolekovin. Odborniki morajo delati brez plačila, kakšnih dobičkov te posojilnice ne iščeje. Svoj namen, ohranjevati in podpirati kmečki stan, pa dosegajo le tedaj, če je načelstvo in nadzorstvo v vestnih in razumnih rokah. Zato pa mora zlasti naša organizirana mladina razumeti delo pri posojilnicah, mora večkrat o njih kaj čitati, hoditi tudi na občne zборе, če je mogoče. Vedno naj se tudi najde kdo, ki gre na zadružni tečaj. Tako se bomo učili modro gospodariti z denarjem, tako se bo denar varno shranjeval, pa ga bomo tudi imeli takrat, kadar ga bomo najbolj potrebovali.

N. Č.

Zvezaricam.

(Misli za občne zборе naših Dekliških zvez.)

Kadar na takih shodih nastopi govornik ali govornica, rad pogledam po dvorani. Ta in oni poslušalec globoko vzdihne, se vzravná ter pogleda proti vratom. Boji se dolgega govora, že se mu nekam mudi. Ne bojte se danes, da bi bil moj govor predolg! In če že katera težko čaka konca, vprašam: »Zakaj?«

Nekaterim se mudi domov: čaka jih še delo, bojijo se, da bodo starši hudi. Takim ne rečem nič. Druga pravi: »Kaj je treba Dekliške zveze?« Odgovor: Če bi mogle družine same vas ohraniti dobre in vas naučiti vsega potrebnega za življenje, ne bi bilo treba nobenega društva. Toda to je malokje. Tretja zopet se pač kar nič dobro ne počuti tukaj; najbrž bolj ljubi kakšno drugo družbo. Za katero DZ ni, ima najbrž drugo zvezo, ki pa menda ni kaj prida.

Pri vas menda ni takih deklet. To kaže vaše veliko število in še bolj vaše delo v tem letu. Bog vas ohrani take!

Rečem vam, nikjer ne more biti za vas tako čistega veselja, kakor pri teh vaših skupnih sestankih in drugih prireditvah. Ničesar se čez mnogo let ne boste spominjale tako rade kakor tega dela, teh potov, teh ur. Ali pa mislite, da boste imele nad čem drugim večje veselje? Da se vam bo dobro zdelo, če ste veliko dobrega pojedle in popile v svojem življenju? Ali ne, saj tega je človeka skoro

sram, ker to dela tudi žival. Morda vas bo navdajalo z zadovoljstvom to, če ste veliko plesale, se dobro zabavale, se lepo oblačile? O, po vsem tem čuti človek le nemir in nevoljo. Ali pa bodo sanje o ljubezni tisto, kar se vam bo zdelo najlepše v življenju? Težko, bojim se, da ravno nasprotno! Ljubezen je res svet za sebe, je lepa, nad vse lepa, toda biti in ostati mora čista in resnična, izvirati mora iz medsebojnega spoštovanja. Prestati mora veliko grenkosti in hudih poskušanj, prenašati težke dolžnosti.

V DZ pa ste mladenke brezskrbne, vse enega duha. Zakaj? Zato, ker ste se združile za visoke skupne cilje, zato ker stoji DZ na krščanski podlagi. Kaj pomeni to? Da mora vsaka biti cela katoličanka in izpolnjevati zapovedi sv. vere; potem šele se more govoriti o tem, da je za DZ. Le tako je mogoča edinost med vami. Kako bi bilo to, ako bi ena spoštovala nedeljo, druga ne; ena se postila v petek, druga se norčevala iz nje; nekateri bi trdili, da je potreben krščanski nauk v šoli, drugi bi ga hoteli odpraviti; eni bi bili prepričani, da je ljubezen dovoljena le v zakonu, da mora biti čista in zvesta, drugim pa bi bilo to le šala in bi se poganjali za razporoko? Kje bi bila tu edinost? Kako bi bilo tu mogoče kakšno skupno delo in veselje? Vidite torej, da je treba večkrat povdarjati: naša društva in DZ z njimi stojijo na krščanski podlagi.

Edinost vam priporočam tudi v drugih zvezinih zadevah. Kjer je sloga, male reči rastejo, kjer nesloga, se največje reči razderejo. Odbor naj uživa splošno spoštovanje, ker odbor drži zvezo skupaj, odbor skrbi, da se izvršujejo pravila. Volile ste same in boste danes zopet. Volite tiste, katerim najbolj zaupate! Nobena ne bodi željna časti, da bi bila druga drugi na poti. Ne izgovorite ne ene nepotrebne slabe besede o drugih! Kateri ni kaj prav, naj pač po svoje voli. Če enkrat ne gre po njeni volji, saj se lahko drugo leto kaj spremeni. Navaditi se morate molčati, potrpeti, odpustiti. Marsičesa si človek na svetu ne more sam prebrati: staršev, sosedov, dušnih pastirjev, včasih tudi stanu ne. Pa se vendar živi, če je človek pameten.

Bodite požrtvovalne! Storite kaj za DZ, kadar se vam ponudi prilika! Delo pri družtvih je prostovoljno. Potrebno pa je tako kakor šola, kakor vojaštvo in druge reči, katere oskrbuje država, če ne bolj. In koliko davkov zahteva država za svoje potrebe! Za vašo vzgojo se država ne zmeni. To moramo storiti sami. Večina naših ljudi še ni izpredvidela, da je tudi to potrebno. Pa vsaj ve se zavedajte, da ni zgubljen tisti denar, tisti čas, tisto delo, katerega žrtvujete za DZ!

Bodite stanovitne v svojem dekliškem poštenju! Ob koncu vojske je tožil goriški nadškof dr. Sedej o pokvarjenosti, ki je nastopila med vojsko, in je rekel med drugim: »Videl sem pasti take, katerih padec me je bolj zbolel ko padec Gorice.« Podobne reči sem doživel jaz, jih doživljamo vsi. Marsikaterega dekleta učijo, prosijo, svariyo katehet, spovednik, mati, učijo jo knjige, pa je vse zastonj. Naj le pride človek, katerega niti ne pozna prav, hudoben, lahkomiseln, ali morda celo dober mladenič, toda sam še neizkušen in naukov potreben; naj jo začne pogledovati, ji prijazno govoriti, kmalu je vsa zmešana. To in ono začne prikrihati, ubogati noče, in ne bo dolgo, pa bo čisto izgubljena. Bridko je to za voditelja. Zakaj se je trudil? Zakaj so bile vse vaje in prireditve? Res, bridko, da tega ne moremo zabraniti! Pa morda bo vsaj ta beseda

šla kateri k srcu. Morda katera danes postane resnejša, boljša. Saj spi veliko dobrega in plemenitega v vsakem človeškem srcu, posebno v dekliškem.

Mladičke, članice DZ! Imejte veselje do DZ, zavedajte se, da stoji DZ na krščanski podlagi, bodite složne, delujte požrtvovalno in ostanite poštene! Tako bo vaša DZ dosegla svoj namen: Združiti vsa poštena dekleta te župnije v močno družbo, vas izobraževati umsko in voditi varno po potu poštenja, vzgojiti vas za odločne zagovornice kat. vere in vaše slovenske in jugoslovanske domovine ter zgleadne slovenske gospodinje.

Savinjka:

Nebeška pot.

Nebeška pot
težavna res,
pa dosti je
sladkosti vmes.
Gospod moči
nam sam deli.
Le urneje
po stezi vsi
v nebeški dom
namenjeni!

Tam vzdih in jok
se ne glasi,
tam potok solz
se posuši.
Zato, zemljan,
imej pogum,
dokler je dan!
Krepostno stoj,
bojuj, zmaguj,
prelepih se
nebes raduj!

V. S. B.

Obrekovalno društvo.

Poglejte dobro, kako je zapisano v naslovu: obrekovalno društvo, ne morda: obrekovano; dasi se tudi slednjih ne manjka, je vendar prvih več, in zato je primerno, da se o njih malo pomenimo.

Če se kje zgodi kaj posebnega, na primer, če je zapuščinska razprava ali če so koga ubili, pride na lice mesta nekaj mož, ki pregledajo in presodijo, kaj in kako se je zgodilo in kaj bo treba ukreniti. Ti možje tvorijo komisijo, kakor pravimo; ko so dovršili svoj posel, gredo lepo vsak na svoj kraj.

Neki češki pisatelj pa je prav lepo opisal neko drugo komisijo, katero imenuje permanentno, to je trajno ali večno komisijo. Kaj je to?

»To je prostovoljna družba starejših, torej izkušenih žensk, ki so si izbrale za nalogo, vsaj enkrat na teden presoditi svoje ljube soobčane in glavne soobčanke. Naloga, ki nikakor ni tako lahka, kakor bi se zdelo. Premisliti namreč moramo to skrb, katero je vsaka imela s prežanjem in poizvedovanjem, da bi pripravila za nedeljo kako novico. Jasno pa je, da je bila odgovornost pred tistimi, katere so presojele, še večja. Vsak trenutek se je vnel na kakem koncu vasi prepir, kar je bilo vedno znamenje, da se tamkaj kateri član komisije zagovarja zavoljo svojega nedeljskega poročila. Naša komisija, zvesta načelu: Služba ljudem pred službo božjo!, je prirejala svoje obravnave pred popoldansko službo božjo, to je pred blagoslovom. K sklepu še dodam, da je znanje komisije globoko in vsestransko, natančnost pa popolnoma zjamčena.«

Tako na Češkem. Reči moramo, da nahajamo take stalne komisije tudi pri nas na Slovenskem, in da se dostikrat že prav mlada dekleta — semtertje celo moški — pridno vadijo v umetnosti, presoјati druge. Pregovor pravi: »O mrtvih se ne sme govoriti drugega ko dobro.« Ta pregovor razume mnogo ljudi tako: »O živih ni treba govoriti drugega ko slabo!« Ko bi se vsaj na to spomnili, da če gre tako naprej, moramo slednjič tudi mi sami priti na vrsto. Biti obrekovan in sumničen, pa človeka strašno boli. Res pa je, na se dá o nas skoro ravno toliko slabega povedati kakor o kom drugem. Ivan Cankar je kar precej po resnici zapisal: »Vsak človek ima toliko grehov, da se mu očita lahko, kar se mu hoče — in zmiraj bo nekaj resnice v zabavljanju.« Če nisi nič hudega storil, si pa morda kaj rekel; in če to ne, si kaj mislil, ali pa opustil. Ali vsaj mogoče je, da si mislil. Obrekljivci vidijo vse, tudi misli, in še one misli, katerih imel nisi.

Opazoval sem dekleta pri vodnjaku, ne da bi vedele za me. Bila jih je cela četa in pridno so obirale druge. Posebno eno so imele v delu. Kaj vse so ji očitale ne vem. Le to sem slišal: »Stokrat gvišno, pa ni enkrat res!« Torej so jo imele za lažnjivko. In končna sodba o njej se je glasila: »Tista, ki ima črne lase pa špičasto brado, je tako zleht, da...« Tako hudobna torej, da se ni dalo izgovoriti. Zato so se slednjič vendar razšle.

Pokopali so mladeniča iz ubožne hiše, Jože mu je bilo ime. Sosedova hči je čez par dni prišla na sejem. Ko se tako pogovarjamo, pokaže nekaj denarja in pravi: »To so mi dali sosedomi, naj dam za maše za Jožeta. Pa niso nič rekli, naj dam kaplanu, ampak le župniku, ali pa naj nesem drugam. Prej so bili kaplan dobri, ko so hodili na spoved... Oče je bil hud na rajnega, je rekel, da je na plesu dobil bolezen... Oče ni rad videl, da so tolikokrat prišli na spoved. Rekel je: Ali bodo zmiraj duhovnik stali v hiši, ali je treba tega? Je pač hudo, če imajo pijanca v hiši!« Tako smo v najkrajšem času precej vedeli o oni hiši, toda do-brega nič.

Fantje in dekleta, kdor je pri našem društvu, ne sme biti pri obrekovalnem! Pazite prihodnjič, kadar vas bo več skupaj, kaj boste govorili! Grehov zoper osmo božjo zapoved je več kot si mislimo. In še tako hinavski smo dostikrat, da začnemo obrekovati: »Saj ne da bi opravljal, pa kar je res, je res!«

Zato ljubim svoj rod, svoje slovensko ljudstvo, ker v njem ljubim tudi samega sebe in svojega in njegovega Stvarnika.

Kaj se vse zgodi.

I. Ni hotel iti v cerkev.

V cerkvi je bilo izpostavljeno sv. Rešnjje Telo za večno molitev. V neki hiši na koncu župnije pa je ležala na smrt bolna žena. K njej se od nekod priklati fant, ki je bil precej daleč naokoli znan, pa ne vsled drugega ko zaradi lenobe in kradljivosti. Bolnica ga vpraša, kako je kaj v cerkvi te dni. Fant je hud: »Jaz že ne grem v cerkev! K spovedi za

nič ne bi šel!« Tisti dan je pojedel samo pol litra kislega mleka; drugi dan ravno tako. Delati ni hotel, kar tako mu pa tudi nihče ni rad dal. Slednjč si je vendar razmislil in se napotil preko hribov v večji kraj, da bi si našel dela. Ko je šel preko planine, vidi ovce na paši. Vzame si eno, jo zavleče v goščavo in si jo hoče speči, saj potreben je bil. Pri tem ga pa najdejo lovci. Ni hotel iti v cerkev, je pa šel v kajho.

2. Prenagljava beseda.

Duhovnik je bil na sprevidenju pri možu, ki je imel koze ali osepnice. Kakor znano, se napravijo koze tudi po ustih in po grlu, da človek ne more dihati, ne požirati in da se nazadnje pogosto zaduši. Tudi ta bolnik je bil ves črn od izpuščajev. Predno ga je duhovnik obhajal, je rekel ljudem, ki so tam klečali: »Če boše sv. hostijo le mogel zavžiti!« Pa se oglasi tam iza vrat neka ženska: »Bog je vsemogočen! Mu bo že pomagal zavžiti, če je vreden!« Mož je sv. hostijo zavžil in še tisti dan umrl. Kako mu je bilo pri srcu, ko je slisal ono žensko, si lahko mislimo. — Ne bom trdil, da je zinila, kar je izrekla, iz hudobije. In kolikokrat naredimo drugemu težko uro še težjo, veselje pa mu zagrenimo, ker smo nepremišljeni in se ne oziramo na to, kaj naš bližnji čuti!

3. Kaznovana jezljivost.

Nekje pač, na hribu ali v dolini, stoji ob cestnem ovinku lepa hiša in v njej je Tončka doma. Ravno je dejala na glavo jerbas, v katerem je bil obed za kosce. Tončka je drugače pridno dekle, ne bomo nič rekli. Toda danes ji nekaj ni prav, morebiti je vstala z levo nogo. Ko hoče prestopiti hišni prag, se malo sklone, da ne bi z jerbasom zadela ob podboje. Pa glej sitnost, pri tem se hudo spodtakne ob prag! Da bi jo videli in slišali, kako je ta nežna stvarca zarežala in zavpila: »Moj duh, prag!« — Tisti trenotek pa stopijo mino vogla gospod župnik, ki so se vračali od podružnice. Tončka jih zagleda, jerbas z glave, smuk v hišo nazaj! Kako je bilo zdaj vse lepo tiho in mirno v hiši in krog nje! Gospod župnik so šli svojo pot naprej, kakor da ne bi bili ničesar videli ne slišali. Rekli niso nič, žalostni so pa bili in mislili so si menda tako: »Kako se prestrašimo človeka, če nas zaloti pri napačnem dejanju, kako popolnoma pa pozabljam Bog!«

POD VAŠKO LIPO.

Olika. Le prav preberi besedo! Ne mislim oljke, ki šumi ob morju, ampak oliko, dostojnost, ki jo mora imeti vsak član človeške družbe. Kako srajco pa imaš, kadar greš v nedeljo k službi božji? Zlikano, belo. Zakaj pa? Da te ni treba biti sram pred drugimi ljudmi. Zlikana srajca, svetli čevlji, kosmat klobuk, cele hlače, zlata verižica pa še ne napravijo fanta olikanega. Ne samo tvoja zunanost, ampak tudi tvoja notranost mora biti zlikana, potem si šele olikan. Na dolgo ti ne bom razkladal, kaj vse spada k oliki, priporočam ti pa »knjigo o lepem vedenju«, ki si jo lahko kupiš v vsaki knjigarni. To knjigo moraš večkrat dobro pretuhtati, pa boš dobil pravi pojma o oliki.

Na potovanju. Zadnjič sem slučajno zašel med fante pod vaško lipo. Pravzaprav nismo bili pod lipo, ampak samo v železniškem vagonu, toda fantje so bili člani naših organizacij. Kmalu smo se spoprijaznili. Beseda je dala besedo in navdušenje je kar žarelo vsem iz obraza. Od navdušenja so fantje pljuvali križem po tleh in se priduševali na najlepše načine. Kmalu je eden od fantov privlekel veliko steklenico žgane vode na dan, ki je pridno krožila in podžigala vnemo, tako, da so se pivci spremenili v pevce. Da fant, ki ima zdrava pljuča, ne more tiho kričati, je jasno. Od vseh strani so prihajali ljudje ogledovat tuleče junake, ki so rohneli v kupeju kakor levi. Da je pa bilo vse še bolj fantovsko, so spremenili ves oddelek hrabri kadilci z gostim dimom v krasno prekajevalnico. Na vratih našega oddelka je bil sicer napis: »Za nekadilce«, toda napis je bil na zunanji strani vrat, zato ni veljal za znotraj, tako so si tolažili kadilci vest. Ali je tako obnašanje fantov v čast našim organizacijam, o tem naj premišljujejo fantje sami!

Ali je mogoče? V Ameriki, v Nemčiji, v Švici, na Češkem, na Francoskem so prosvetne fantovske organizacije, kojih člani-fantje hodijo redno vsak mesec, celo vsak teden k sv. obhajilu. Ali bi bilo pri nas kaj takega mogoče? Dvomim! Pri nas veliko govorimo o pobožnosti in značajnosti in zvestobi in o prejemanju zakramentov, obenem se pa sami premalo po teh naukih ravnamo in po njih ne živimo. Zaspanci in slabotneži smo! Zato pa naše delo nima pravih uspehov!

DROBIŽ.

Važno apostolsko delo. V dneh od 12.—16. julija je bil v Ljubljani pomenljiv kongres za proučevanje pravoslavne bogoslovja. Na tem kongresu so govorili katoliški, francoski, češki, belgijski, slovenski in celo pravoslavni profesorji iz Beograda. Na kongresu se je povdarjalo, da se naj povsod širi »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«, ki skuša zopet zediniti pravoslavne vernike s katoličani. Dolžnost naših organizacij je, da poskrbijo s primernimi predavanji za potrebno izobrazbo svojih članov v tem vprašanju in da jim pokažejo nujnost in vzvišenost tega apostolskega dela za zблиžanje razdvojenih bratov. Primernih strokovnih knjig, ki prav dobro služijo kot bogat vir za predavanja, je dovolj na razpolago. N. pr.: Apostolski molitvenik, dr. Grivčeve knjige: Pravoslavlje, Cerkevno prvenstvo, Cerkev, Pravovernost sv. Cirila in Metoda. [Naroči v prodajalni K. T. D. (Ničman) Ljubljana]. Huda: Die serbisch-orthodoxe Nationalkirche (Moser, Graz).

Prosvetna zveza v Gorici vzgledno deluje med primorskimi Slovenci za kat. izobrazbo. Izdaja lepo urejen list »Naš Čolnič«, ki ima poseben oddelek (Dekliška greda) za ženske organizacije, oddelek (Dijaški vestnik) za študente, glasbeni vestnik, kotichek za telovadbo in pregled vseh važnejših dogodkov. Izdaja tudi knjige, prireja različne tečaje, večerne šole, nastope. Italjanska oblast ji dela mnogo sitnosti, ovira povsod njeno delovanje, pa vztrajno in spretno vodstvo P. Z. v Gorici si je znalo dosedaj še vedno pomagati.

Na Češkem so bile letos velike slavnosti na čast Husu, ki ga je državna oblast 6. julija 1415 v Kostnici sežgala na grmadi. V Husu slavijo Čehi svojega narodnega mučenika, ki je skušal osvoboditi Čehes rimskega

»suzenjskega jarma«. Ker so Čehi tudi letošnjo proslavo izrabili za hujskanje proti Rimu in papežu, je papežev zastopnik v Pragi ugovarjal proti proslavi Husovi in ko njegov ugovor ni nič pomagal, je zapustil Prago ter odšel v Rim. To je samozavestne Čehe tako užalilo, da so zahtevali od vlade, naj ona prekine vse zveze z Rimom in naj se loči država popolnoma od Cerkve. Narod so pa pozvali, naj odstopi od katoliške vere in prestopi v češkonarodno cerkev. Vsled agitacije je odpadlo v zadnjem času od katoliške Cerkve baje 15.000 Čehov. Ako pomislimo, da so ti odpadniki ljudje, ki so bili po večini že dosedaj brez veroizpovedi, in nadalje pomislimo, da je večina teh odpadnikov doma v Pragi, potem razumemo jezo in razočaranost hujskačev, ki so pričakovali, da bo »ves češki narod« zapustil rimsko-katoliško vero.

Veroizpoved čeških dijakov. Češki državni statistični urad je izdal pregled češkega dijaštva z ozirom na njegovo veroizpoved. Omenili bomo samo najvažnejše podatke. Na meščanskih šolah je bilo 291.964 učencev, med njimi 220.689 katoličanov, 16.475 protestantov, 81 pravoslavni, 21.922 članov češkoslovaške cerkve, 22.696 brez konfesije in 7.162 judov. Na ljudskih šolah je bilo 1.788.839 otrok, med kojimi 1.381.172 katoličanov, 137.000 protestantov, 72.340 članov češkoslovaške cerkve, 32.868 judov, 71.745 brez konfesije. Kakor vidimo, so vsi dolgoletni naporu framasonov, ki so hoteli češki narod popolnoma odtrgati od katoliške cerkve, ostali dosedaj brez posebnih uspehov.

Tiskarn je v Jugoslaviji: 356. V Srbiji in Črnigori je 72 tiskarn, na Hrvaškem in v Sloveniji 127, v Vojvodini 85, v Bosni in Hercegovini 23, v Dalmaciji 22. Koliko teh tiskarn je v rokah framasonov in Judov, tega državni urad ne pove. Gotovo je, da je večina tiskarn v nekatoliških rokah.

Bogata poroka. V marčevi številki letošnjega letnika »N. D.« smo poročali o bogati poroki hčerke Edv. Hinesa v Chicagu. Naš dober prijatelj dr. Tine Meršolj, ki nadaljuje svoje zdravniške študije na najboljših ameriškanskih vseučiliščih, nas je opozoril, da lesni »baron« Hines ni izdal velike vsote samo za poroko svoje hčerke, ampak da je žrtvoval milijone dinarjev tudi v dobre namene. Sin mu je padel namreč v svetovni vojni na francoskem bojišču. Da počasti njegov spomin, je daroval Edv. Hines 500.000 dolarjev (približno 30 milijonov dinarjev), za prekrasno cerkev Brezmadežne v Chicagu, ki jo je pred dvema mesecema posvetil kardinal Mundelein, en milijon dolarjev (60 milijonov dinarjev) za bolnico, eno največjih na svetu. Ta bolnica ima 1284 sob. V Jugoslaviji je tudi mnogo bogatašev, ali so pa tako požrtvovalni kakor Amerikanec Hines, to nam pa ni znano.

Hrvatski grb. Hrvati imajo grb, ki je podoben šahovski deski. Kako so prišli Hrvati do tega grba? Zgodovina poroča, da je v vojni med hrvatskim kraljem Štefanom Držislavom (ok. 970—995) in beneškim vojvodom Petrom II. (991—1009) prišel hrvatski kralj Štefan v beneško ujetništvo. Beneški vojvoda je izvedel, da hrvatski kralj dobro igra šah. Pozval je kralja, naj poskusi svojo srečo pri šahu z njim samim in mu je obenem obljubil, da mu povrne svobodo, ako ga kralj trikrat zaporedoma premaga. In res, hrvatski kralj je premagal trikrat zaporedoma beneškega vladarja. Zadobil je svobodo in za spomin si je privzel šah za svoj grb.

Posamezniki bomo umrli, naš slovenski rod pa bo ostal. Združeni s tem narodom bomo tudi mi živeli, ker bo v naših potomcih plula kri od naše krvi, duh od našega duha, srce od našega srca.

10 dečkov. »Kraljič in služabnik« je ruska pravljica. Zahteva grajsko dvorišče in kraljevsko palačo. Vloge: 16 moških, 1 ženska, več deških. Tretja igra »Neubogljivci« je izvorna. Težje uprizorljiv je prizor, ko se gozd mahoma spremeni v kraljestvo neubogljivcev. Vloge: 8 moških, 1 deška, 2 dekliški, zbor vil in 4 bajna bitja. Zadnja, »Dobrota je sirota«, je basen, in zato najmanj primerna za odre, ker nastopajo igralci kot živali. Ta opozorila veljajo režiserjem. Splošno pa smo zelo hvaležni pisatelju, da nam je izpolnil mladinsko literaturo. Želimo le več iger, vzetih iz resničnega življenja naše mladine, ker je bajeslovja razmeroma precej dramatiziranega.

Kladvija. Rimska igra v treh dejanjih. — Večinoma za ženske vloge (7) in za 3 moške. Obravnava prizore iz trpljenja Gospodovega. Primerna je zlasti za post. Pozorišče: Pilatov dvor, orientalska soba.

Iz smrti v življenje. Misijonska igra v treh dejanjih za samo moške vloge. Nastopa 15 moških. Scenerija: Samoten gozd in priprosto stanovanje misijonarjevo. Obravnava prizore iz trudapolnega delovanja misijonarjev na Kitajskem.

Svet. Komedija v štirih dejanjih. Obravnava snov iz malomeščanskega življenja penzionista. Moške vloge 4, ženskih 9. Pozorišče: Meščanska in moderna soba.

Izgubljeni raj. Poučno-bajeslovna igra v treh dejanjih za samo ženske vloge. Priporočljiva za dekliške krožke. Vloge: 8 ženskih. Pozorišče: Gozd, grajska soba.

Selski angel. Igra za ženske vloge. Dvodejanka z epilogom. Osebe: 7 ženskih. Pozorišče: Vrt, gozd, kapela. Nahaja se v zbirki »Nedeljske ure«.

Mati vzgojiteljica. Vodilne misli kršč. vzgojeslovja. Priredila učiteljica. Druga, predelana izdaja. Ljubljana, 1925. Založila uprava »Vigredi«. To knjižico je po neki nemški knjigi prvič priredila l. 1914 gospodinjska učiteljica gdč. Julika Jaklič. Letošnja izdaja se v marsičem loči od prve, in reči moramo, da prav blagodejno. Kakor je knjiga kratka, vendar skoro povsod seže na globoko. V njej dobijo naše žene in mladenke precejšen, in sicer najpotrebnejši del tega, kar navadno imenujemo splošno izobrazbo. Kar naše matere pri vzgoji tipajo, slučajno dostikrat dosežejo, morda še večkrat pa izgrešijo, to naj bi po teh naukih vsaka premišljeno in vztrajno zasledovala in doseglja: otroka vzgojiti za poštenega človeka, dobrega kristjana. Temeljni nauki iz dušeslovja so podani tako jasno in kratko, da bi se mogel tu učiti marsikateri pisatelj učenih knjig. Dolga je razprava o vzgoji lepotnega čuta. Celo risanje pride do veljave, katere mu mi dosedaj nismo pripisovali. Vzorno je podan oni pouk, po katerem se zreli človek loči od nevednega otroka. Posebno lepi so odstavki o pokorščini. Tudi šibi je rešena čast. Pomisleka vredna je, kar pravi o škodljivosti šaljivega, in plitvega časopisja in kako kvarno je, če kdo zajema izobrazbo le iz knjig. Pogosto se povdarja v knjižici, da naj navaja mati otroka k samostojnosti. Skratka, v knjigi je dosti stavkov, ki zaslužijo, da se jih vzgojitelji na pamet naučijo. Vsaka zaročenka in mlada žena naj bi to izvrstno knjigo dobila v roke in jo dolgo obdržala. Naj pa tudi iz nje spozna, da mora o vzgoji in izreji čitati še več, n. pr.: dr. Mat. Ambrožič: »Materinska pomoč zdravemu in bolnemu otroku«; mesečnik »Zdravje«; dr. Jeglič: »Staršem«; Seigerschmied: »Krščanska mati«; v Bogoljubu obširno razpravo: »Vzgoja otrok v krščanski hiši« i. t. d.

M. Avšič.

Kaj kupiš v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru?

Tiskati daš lahko

knjige, vabila, cenike, kuverte, sploh vse, kar hočeš.

Kupiš lahko:

1. Vsakovrstni papir črtan in nečrtan za pisanje, pisma, ovijanje, risalni papir, kuverte, svileni in prešan papir za kinč, zvezke trdo in mehko vezane.
2. Peresa, svinčnike, radirke, črnilo, rudečilo, barve, ravnila, sploh vse pisarniške potrebščine.
3. Trgovske knjige vsake vrste.
4. Molitvenike, šolske učne knjige, vse zabavne knjige, povesti i.t.d.
5. Rožne vence, svetinjice, podobice, kipe presv. Srca Jez. in druge, podobe, slike, križe i.t.d. — Ako želiš kako reč, piši dopisnico in dobiš po pošti.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici, r. z. z. n. z. Maribor, Stolna 6

ki obrestuje po

8 ⁰/₁₀₀ in **10** ⁰/₁₀₀

oziroma po dogovoru.

Prosветna zveza v Mariboru

Aleksandrova cesta 6/I.

(palača Zadružne gospodarske banke, nasproti frančiškanski cerkvi)

ima v zalogi in nudi včlanjenim društvom:

Poslovne knjige, malo in veliko garnituro (skupno 9 kosov), ki stanejo s poštnino 79 Din. ali 103.40 Din. Oddajajo se samó vse knjige skupaj, posameznih kosov ni dobiti.

Poslovnik prosvetne zveze, izvod po 6 Din. in poštnina. Poslovnik mora imeti vsako društvo, brez njega ni mogoče redno in smotreno poslovanje v društvu.

Društvena pravila, vzorna ali enotna, izvod po 2 Din. Nabavijo si naj ta pravila vsa ona društva, ki žele spremembo pravil in društva, ki se ustanove na novo.

Društvene članske izkaznice, kos po 50 par. Članske izkaznice so enotne za vsa društva, veljavne za triletno dobo. Vsak društveni član mora imeti člansko izkaznico, da se bo zavedal svoje pripadnosti k društveni družini in ne bo samo član po imenu, sicer pa ne izpolnjuje društvenih dolžnosti.

Društvene članske znake, kos po 10 Din., 12 kosov skupaj po 9 Din. Znaki so lični in prav okusno izdelani.

Poslovnik Dekliške zveze, izvod po 1 Din. Poslovnik je za pravilno in dobro poslovanje Dekliških zvez neobhodno potreben.

Za prosvetne okraje ima Zveza na razpolago **pregledniške pole** (brezplačno), posreduje nabavo **društvenih pečatov**, **nakup knjig za knjižnice** i.t.d. Včlanjena društva naj se obračajo na Zvezo po pojasnila in pomoč v vseh društvenih zadevah.